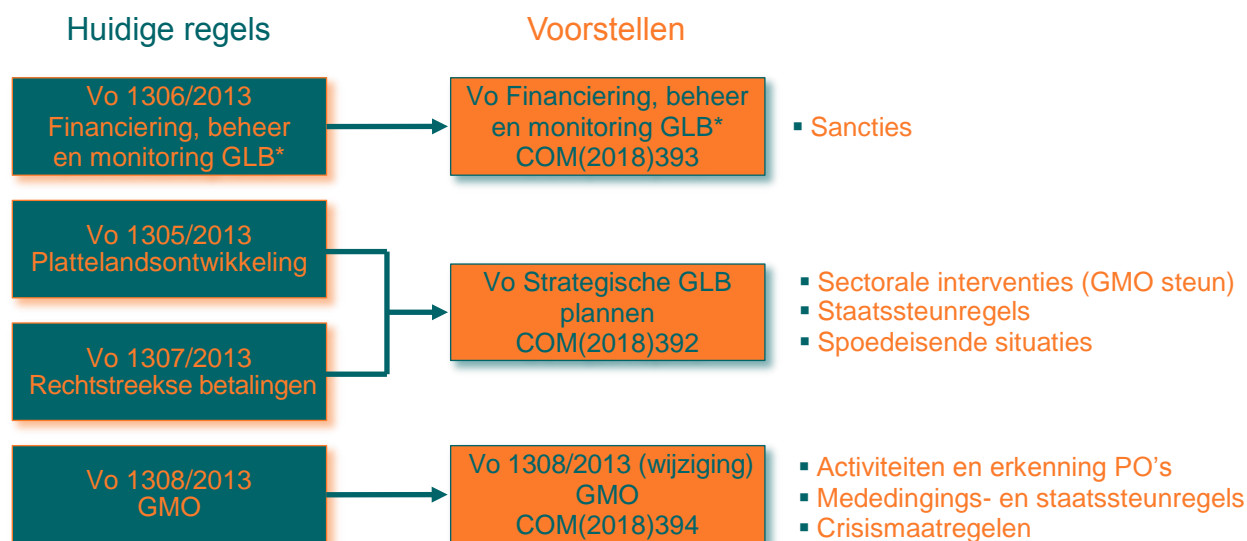

Commentaar op de voorstellen voor het GLB 2021-2017

De Europese Commissie (Commissie) heeft voor de komende GLB programmaperiode negen doelen geformuleerd.¹ Teneinde deze doelen te realiseren heeft de Commissie een serie wetsvoorstellen gepubliceerd.² Het Europees Parlement en de Raad zijn nu aan zet om de definitieve teksten vast te stellen. Er is m.i. ruimte voor verbetering van de voorstellen en Nederland heeft nu de kans daar op in te zetten. In de voorstellen van de Commissie krijgen de lidstaten meer bevoegdheden dan thans het geval. Dit is positief, maar brengt ook risico's met zich. Dat behoeft eveneens nadrukkelijk aandacht. Aan de hand van de regels aangaande producentenorganisaties (PO's) in de landbouw worden in deze notitie enkele punten benoemd waar de voorstellen van de Commissie verbeterd kunnen worden en waar bij de uitvoering in ons land speciale aandacht van de wetgever is vereist.

Het voor PO's relevante regelgevend kader³ ziet er als volgt uit:

* ook bekend als de Horizontale GLB Vo

1. Erkenning van PO's

De bestaande erkenningsvoorwaarden worden integraal gehandhaafd.

Verbeteringen / aandachtspunten:

- (i) teneinde PO's aantrekkelijker te maken, zouden PO's in alle sectoren, net als in de sector groenten en fruit, erkend moeten kunnen worden op productniveau, dus niet op sectorniveau;⁴
- (ii) Om verwarring te voorkomen, moeten definities in de nationale uitvoeringsregels aansluiten bij de Europese definities.⁵

2. Mededinging

De toepasselijkheid van de mededingingsregels in de landbouw wordt integraal gehandhaafd.⁶

Verbeteringen / aandachtspunten:

- (i) In artikel 209 Vo 1308/2013 zou eventueel ruimte kunnen worden gecreëerd voor duurzaamheidsinitiatieven die op het GLB gebaseerd zijn. Hiermee wordt meer duidelijkheid gecreëerd dan nationale initiatieven.⁷

¹ Zie bijvoorbeeld in Mededeling van de Commissie 'De toekomst van voeding en landbouw', pag. 13.
² Te raadplegen via: <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>.

³ De tekstblokken in het schema bevatten hyperlinks.

⁴ Zie: Kamerstuk 34 965 nr. 2 pag. 19.

⁵ Vergelijk bijvoorbeeld artikelen 5 en 6 Regeling uitvoering GMO groenten en fruit met artikel 152 Vo 1308/2013 in combinatie met artikel 4 lid 1 sub a Vo 1305/2013.

⁶ In overweging 28 van de Vo tot wijziging van Vo 1308/2013 staat dat de "toepassing van de mededingingsregels moeten worden geschrapt". Artikel 206 Vo 1308/2013 wordt evenwel gehandhaafd.

- (ii) Gelet op het [Franse Witlof arrest](#) van het Europese Hof van Justitie zouden de door [Vo 2017/2393](#) geïntroduceerde regels voor samenwerking binnen PO's eigenlijk geschrapt moeten worden.⁸

3. Interventies

Alle interventietypes worden samengevoegd in één verordening, de Vo Strategische GLB-plannen. Dit geldt dus ook voor de huidige GMO-steun.⁹ Nieuw is dat elke lidstaat voor alle interventies een strategisch GLB-plan moet opstellen.¹⁰ In dit plan moet de lidstaat o.a. de subsidiabiliteitscriteria opnemen. Ook dat is nieuw. Verder is nieuw dat een lidstaat er voor kan kiezen om ook in “*andere sectoren*” dan de huidige sectoren¹¹, sectorale interventies toe te staan. Deze sectorale interventies moeten in voorkomend geval worden uitgevoerd door middel van operationele programma's (OP) van PO's.

Verbeteringen / aandachtspunten:

- (i) Het door Nederland op te stellen strategische GLB-plan moet realistisch zijn en het gelijke speelveld met de omliggende landen niet verstoren:¹² de ervaring met de huidige nationale strategie in de sector groenten en fruit¹³ laat m.i. zien hoe het niet moet;¹⁴
- (ii) Met de “*andere sectoren*” zou gekeken moeten worden of er belangstelling is voor de uitvoering van sectorale interventies in PO-verband:¹⁵ het openstellen van sectorale interventies in “*andere sectoren*” zou bovendien de aantrekkelijkheid van PO's kunnen vergroten. Hierdoor kan het concurrentievermogen van landbouwers worden verbeterd.¹⁶ Het indienen van een OP moet niet te ingewikkeld zijn.

4. Staatssteun

De toepasselijkheid van de staatssteunregels wordt in de voorstellen geregeld in zowel de Vo Strategische GLB-plannen als de GMO Vo.¹⁷ De regelingen zijn echter niet gelijklopend. Met name de regeling in de Vo Strategische GLB-plannen wijkt af van de huidige regeling.¹⁸ Niet uitgesloten kan worden dat daardoor discussie ontstaat over de vraag of de staatssteunregels in individuele situaties van toepassing zijn.

Verbeteringen / aandachtspunten:

- (i) Bij voorkeur zou heel duidelijk bepaald moeten worden dat de staatssteunregels niet van toepassing zijn op steun die in het kader van landbouwactiviteiten op basis van het GLB wordt verstrekt;
- (ii) Op het moment dat de kennis van de staatssteunregels tekort schiet, wordt er vaak “*veiligheidshalve*” een beroep gedaan op de *de minimis*.¹⁹ Het gevolg is dat in voorkomend geval niet het maximaal subsidiabele bedrag wordt toegekend.

5. Sancties²⁰

De Commissie staat een meer prestatiegericht beleid voor. Het is de bedoeling dat wordt aangetoond dat een “*gesteunde interventie bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen ten opzichte van de uitgangssituatie*”.²¹ Dit roept de vraag op wat de gevolgen zijn voor een begunstigde als de beoogde prestatie niet of niet volledig wordt gerealiseerd.

⁷ Het wetsvoorstel 'Ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven' is op 20 maart 2018 bij de Raad van State ingediend. Zie ook: ook [Kamerstuk 34 965 nr. 2](#) pag. 11-12 en 19.

⁸ De kwestie wordt beschreven in mijn artikel 'De Franse witlofzaak en de nieuwe mededingingsregels in de landbouw', TvAR 2018 pag. 56.

⁹ GMO-steun wordt in de voorstellen aangeduid als sectorale interventies.

¹⁰ Artikel 91 Vo Strategische GLB-plannen.

¹¹ Zie artikel 39 Vo Strategische GLB-plannen. Onder de huidige regeling kan er slechts GMO-steun worden toegekend in de sectoren (i) groenten en fruit, (ii) bijenteelt, (iii) wijn, (iv) hop en (v) olijfolie.

¹² Zie: COM(2018)392 pag. 8.

¹³ Zie: artikel 36 Vo 1308/2013.

¹⁴ Zie: 'Telersvereniging Nautilus ziet af van GMO-subsidie' (18 september 2018) op www.gfactueel.nl.

¹⁵ Zie: Kamerstuk 34 965 nr. 2 pag. 17.

¹⁶ Zie: Mededeling van de Commissie 'De toekomst van voeding en landbouw', pag. 18.

¹⁷ Artikel 131 Vo Strategische GLB-plannen en de artikelen 211-218 Vo 1308/2013.

¹⁸ Artikelen 81 en 82 Vo 1305/2013, artikel 13 Vo 1307/2013 en artikelen 211-218 Vo 1308/2013.

¹⁹ [Vo 1407/2013](#) (algemeen: max. € 200.000,-) en [Vo 1408/2013](#) (landbouw: max. € 15.000,-).

²⁰ De sancties moeten worden opgenomen in het Strategisch GLB-Plan. Zie: artikelen 95 en 101 Vo Strategisch GLB-plannen.

²¹ COM(2018)392 pag. 10.

Verbeteringen / aandachtspunten;

- (i) Een landbouwbedrijf is geen fabriek waar op basis van de input eenvoudig de output te berekenen valt. Een groot aantal externe factoren bepalen mede de output. Daarom zal het voor landbouwers in veel gevallen lastig zijn om te garanderen dat een bepaalde prestatie wordt gerealiseerd. Het zou dus duidelijk moeten zijn wanneer een landbouwer aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Als een “*sanctie*” dreigt bij het niet realiseren van een prestatie (een resultaatsverplichting), is de kans groot dat op de regeling geen beroep wordt gedaan.²²
- (ii) Bij de uitvoering van de GLB-regels zouden de bevoegde nationale autoriteiten transparant moeten zijn. Dus besluiten zouden gepubliceerd moeten worden. Ook van fouten kan immers geleerd worden!

Eric Janssen

e-mail: hcejanssen@gmail.com

telefoon: +31 (0)6 5358 1796

²²

Zie: voetnoot 14.